

s obzirom na položaje, pokrete i utjecaje sredine. Farmakološki stimulatori otklanjaju tragove u nasilnim putem i zato se smatraju štetnim, a u sportu su zabranjeni (doping).

UMSN (franc. Union Mondiale de Ski Nautique), Međunarodni savez za skijanje na vodi, osn. 1946 u Milanu. Od 1947 organizira svake god. PE u muškoj i ženskoj konkurenciji uz sudjelovanje natjecatelja iz Evrope i dijela Afrike i Azije; ekipni uspjeh na PE vrednuje se i za »nagradu nacija«; od 1949 svake druge god. organizira PS, a od 1966 i natjecanje za evr. kup.

University Boat Race (engl.) → *Oxford — Cambridge*

univerzalni zahvat, badminton: način držanja reket; igrač prstima obuhvaća kraj drške reketa, pri čemu su srednji i mali prst prstenjak zajedno, dok je kažiprst odvojen naprijed, a palac obuhvaća dršku s druge strane. U. z. primjenjuju početnici za izvođenje svih vrsti udara.

Univerzijada, svjetsko studentsko multisportsko natjecanje koje se održava svake druge godine; na programu ljetne U. su natjecanja u atletici, plivanju, skokovima u vodu, vaterpolu, košarci, odbojki, sp. gimnastici, mačevanju i tenisu a organizator U. ima pravo predložiti i jednu dodatnu sp. granu, zbog privlačnija većeg interesa domaće sp. javnosti; na programu Zimske U. su natjecanja u alpskim i nordijskim disciplinama skijanja, u umjetničkom klizanju, hokeju na ledu i fukativnom u brzinskom klizanju. U. se održava pod pokroviteljstvom Međunarodnog olimpijskog komiteta (CIO) u organizaciji Međunarodne federacije univerzitetskog sporta (FISU). Pravo sudjelovanja imaju redovni studenti univerziteta i visokih škola, te godinu dana nakon što su diplomirali uz uvjet da nisu stariji od 28 niti mlađi od 17 godina. Ljetne U. održane su: 1. Torino, 27. VIII — 6. IX 1959; 2. Sofija, 26. VIII — 3. IX 1961; 3. Porto Alegre, 30. VIII — 8. IX 1963; 4. Budimpešta, 20 — 29. VIII 1965; 5. Tōkyō, 26. VIII — 4. IX 1967; 6. Torino, 26. VIII — 6. IX 1970; 7. Moskva, 15 — 28. VIII 1973; 8. Rim, 18 — 21. IX 1975; 9. Sofija, 14 — 27. VIII 1977; 10. Ciudad México, 2 — 19. IX. IX 1979; 11. Bukurešt, 19—30. VII 1981; 12. Edmonton, 1 — 10. VII 1983; Zimske U. održane su: 1. Chamonix, 28. II — 6. III 1960; 2. Villars, 6 — 12. III 1962; 3. Špindleruv Mlýn, 11 — 17. II 1964; 4. Sestriere, 5 — 13. II 1966; 5. Innsbruck, 21 — 28. I 1968; 6. Pyhä Junturi, 3 — 9. IV 1970; 7. Lake Placid, 26. II — 5. III 1972; 8. Špindleruv Mlýn, 1979; 9. Jaki, 1981; 10. Sofija, 1983.

Univerzitetski savez za fizičku kulturu Jugoslavije, udruženje republičkih i pokrajinskih univerzitetskih saveza za f.k., osn. 8. V 1953 pod nazivom Sportski odbor studenata Jugoslavije; 31. III 1958 mijenja naziv u Savez sportskih organizacija studenata Jugoslavije, a 1962 uzima sadašnji naziv. Savez organizira sp. natjecanja i rekreaciju studenata, nastavnika i drugog osoblja Univerziteta, visokih i viših škola; član je SFJK i FISU.

univerzitetski sport, aktivnost studenata viših i visokih šk., te fakulteta i akademija; u mnogim zemljama u.s. je na veoma visokoj razini. U SFRJ tu aktivnost vodi Univerzitetski savez za fizičku kulturu Jugoslavije. Najviši nivo natjecanja su Sportske igre studentske omladine Jugoslavije (prve, 1975 na Tjentištu), a u sv. razmjerima univerzijade.

Uska regata, kajakaštvo: turistička vožnja rijekom Unom u četiri etape, od Luskuna do Bosanskog Novog, duž. 90 km.

unutarnji hvat, sp. gimnastika: način držanja sprave; hrbat dlanu okrenut je unutra, a prsti prelaze pritu sprave prema van; primjenjuje se na dvoosovinskoj spravi, punim ili viličnim hvatom.

unutrašnja staza, atletika: prva staza neposredno uz rub trkališta; mjeri se 30 cm od unutrašnjeg dijela rubnjaka.

Unzicker, Wolfgang (1925), šah. velemaistor SR Njemačke, prvak svoje zemlje 1948, 1950, 1952–53, 1959, 1963 i 1965. Dva puta se kvalificirao za međuzonski turnir. Sudjelovao na šah. olimpijadama od 1950 do 1970 uvijek na prvoj ploči.

upljač, odbojka: povaljka na prsima nakon odbijanja lopte pri obrani u padu naprijed; igrač se baca za loptom koja je usmjerena daleko ispred njega, zabacujući pri tome noge uvis; u letu odbija loptu spojenim šakama (bager) ili udubljenim dlanom jedne ruke; zatim se padajući na tlo dočekuje na ruke, spuštajući se u povaljku koja je po završnom obliku slična upljaču.

upis, konjički sport: prijavljivanje grla za natjecanje ili utrku uz plaćanje upisnine. Rok za u. objavljuje se u propozicijama, obično najkasnije 6 dana prije utrke, ali se može predvidjeti da bude i mnogo duži. Za derbi se grla upisuju u godini kada su se održali. U. je tajna sve do isteka roka prijavljivanja, poslije čega se objavljuje spisak upisanih grla s određenim teretima i distancama. Kod u. za turnirska natjecanja prijavljuje se natjecatelj sa svim konjima s kojima sudjeluje.

upisnina, 1 novčani iznos koji po propozicijama mora uplatiti svaki sudionik da bi stekao pravo nastupa na natjecanjima s većim brojem sudionika i novčanim nagradama za najbolje plasirane natjecatelje. Propozicijama se unaprijed određuje postotak ukupne sume koji će se podijeliti po određenom ključu pojedincima, dok se preostalom dijelom nadoknađuju troškovi organizacije natjecanja. Natjecanja s u. rasprostranjena su naročito u SAD i nekim zemljama zap. Evrope u šahu, stolnom tenisu i dr.; 2 konjički sport: novčani iznos određen propozicijama; prilaže se pri upisu za sve utrke i natjecanja s novčanim nagradama. U. za galopske utrke obično iznosi 1%, a za kasačke utrke 2% od ukupnog iznosa nagrada u utrci; za sweepstakes, u. može biti znatno veća. Pri upisu za derbi i kasački derbi, u. se plaća u ratama (svake godine odgovarajući iznos).

uplivanje, vaterpolo: taktika igre u napadu; igrač bez lopte pliva u nebranjeni prostor prema protivničkim vratima, nastoji se osloboditi pratnje protivničkog igrača i doći u povoljan položaj za udarac na vrata.

upor, sp. gimnastika: 1 stav u kojem se vježbač upire o tlo ili spravu opruženim i okomito postavljenim rukama s dlanovima prema dolje. U. može biti: čučeci, klečeći, ležeći i stojeći na spravi; prednji, stražnji, jašući i raznožni; 2 prijelaz iz nižeg potpora u viši vučenjem, trzajem i njhom.

upornik, kajakaštvo: držač za noge; omogućuje kajakša da divljom vodi da eskimotira bez ispadanja iz čamca.

upucavanje oružja, streljaštvo: dovođenje srednjeg pogotka u središte mete; provjerava kvalitete nošenja zrna novog ili s remonta vraćenog oružja. U.o. je individualno, kao što su i vid i tjel. konstitucija strijelca individualni.

uraken (jap.; obratna šaka), karate: dio šake, odn. nadlanice, prostor ispod kažiprsta i srednjeg prsta kojim se zadaje udarac.



UPOR

uranage (jap.; bacanje natrag), džudo: jedno od požitvovnih bacanja iz grupe masutemi waza u kojem džudoka rukama obuhvaća protivnika oko trupa; zatim se baca na leđa, privlačeći protivnika rukama na prsa i prebacuje ga preko svoje glave na tlo. U. je tipično protubacanje kojim se na natjecanju često postižu b.

Urbančić, Nataša (1945), ekonomski tehničar; reprezentativka u atletici, članica AD Kladi-var (Celje), zaslužna sportašica Jugoslavije; višestruka rekorderka i prvakinja Jugoslavije u bacanju koplja. Nastupila na Ol 1968 (šesta) i 1972 (peta) te na PE 1964 (treća). Dobitnica Bloudekove nagrade Saveza telesnokulturnih organizacija Slovenije (1973).

Urbić, Marijan (1923–82), reprezentativac u atletici u skoku udalj i desetboju; bio je član SK Marathon i ASD Mladost (Zagreb). Sudjelovao na PE 1946 u Oslu; jugosl. rekorder u skoku udalj (7,32 m).

Urch, Emil — Josip (1911–80), knjižovoda; nogometaš (vratar) i trener; igrao za SK Viktorija i Prvi hrvatski građanski sportski klub (Zagreb); poslije 1945 za NK Dinamo (Zagreb). Trener u zagrebačkim klubovima; djelovao i u organizacijama nogometnih trenera Zagreba i Hrvatske. Dobitnik Zlatne plakete NSJ (1969).

Urek, Stane (1931), novinar, urednik emisija o sp. rekreaciji na Radio-Ljubljani; uže područje: šk. sport, sp. rekreacija, košarka. Uz H. Macanovića i D. Ulagu, komentator prvog sp. TV-prijenosa iz Jugoslavije za Euroviziju i interviziju, Planica, 25–27. III 1960. Koautor (sa D. Ulagom i M. Rožmanom): Planica, Ljubljana 1979.

urdha pashimottanasana, joga: položaj tijela kod kojeg vježbač iz sjeda prednoži opruženim nogama i pretkloni trupom tako da su prsa i lice priljubljeni uz potkoljenice. Izdržaj u položaju u.p. razvija osjećaj za ravnotežu, gibljivost i snagu mišića nogu i trupa.

Urh, Magda (1943), reprezentativka u kuglanju, zaslužna sportašica Jugoslavije, članica KK Celje (do 1972 DTV Partizan, Štore). Na PS 1972 nastupila za reprezentaciju koja je osvojila II mjesto i 1976 u konkurenciji parova (sa J. Marinc), I mjesto.

Uršić, Marko (1929–82), dipl. inž. građevinarstva; reprezentativac u hokeju na ledu sa 22 nastupa. Bio je član AHK Mladost, Zagreb (prvi na PJ 1947), JHK Partizan, Beograd i HK Zagreb (prvi na PJ 1956). Sudjelovao na PS 1951 i 1955.

uručivanje lopte, 1 košarka: pravilima predviđena predaja lopte od suca neposredno u ruke igrača koji izvodi slobodno bacanje ili ubacuje loptu u igralište s bočne linije igrališta; 2 ragbi, rukomet i dr.: element tehnike u igri; igrač predaje loptu nepo-